

Sisällysluettelo

Saatteeksi Tikansaaren ja Kottilan kyläkirjaan 7

TIKANSAAREN HISTORIAA

Sakkolan pitäjän historiaa 8

Tikansaaren synty 9

Aiemmat hallinnolliset vaiheet –

herranvalta ja kruununvalta 10

Tikansaaren kylä eli maa- ja metsätaloudesta 13

Tikansaaren talot 14

Tikansaaren kylän kartta 15

TIKANSAAREN TALOT JA ASUKKAAT

Tikkala 16

 Kekkonen tila Tikansaarella 18

Talollinen Eemil Leinonen 24

 Eemil Leinonen – poliisista porsaskauppiaksi 25

Kekkola 26

 Aito Kekkonen talo – Kekkola 27

Mattila 28

 Suikkaset Tikansaarella 29

 Arvi Suikkasen talo – Mattila 32

Mäntylä 33

 Siirtykö Suikkaisten

 sukua Hämeestä Sakkolaan? 34

Köpinmäki 36

Talollinen Väinö Aatami Leinonen 38

 Väinölä 39

Talollinen Jalmari Johannes Leinonen 40

 Väärämäki 41

 Leinosen tilan itsenäistyminen 44

Kersantti Heikki Tynkkynen 46

Kersantti Toivo Nikolai Honkaniemi 46

 Honkaniemen tila 47

Sulervot 48

Rouvarin talo 50

Kasarmilan mies hankki maatilaa Tikansaaresta 51

TIKANSAAREN ELÄMÄÄ

Rakennukset ja kotien pihapiirit 52

Kanssakäyminen oli vilkasta naapureiden kesken 53

Tikansaarelaisten arkea 1900-luvun alkupuoliskolla	56
Heikommista pidettiin huolta	58
Kasarmi tarjosi huveja	58
Poika piirakanhaussa	59
Tikansaarelaisten harrastustoiminta	62
Virolaiset martat vierailulla Kekkosilla	62
Pienenä poikana Tikansaarella	66
Aina sitä jotain keksittiin	68
Pääsiäisliekku oli nuorten ilona	72
Koulumatkat ja kieltolaki	73
Ikkunasta nähtyä	75
”Mikä meil on – on ruokaa ja lämmintä”	76
Komeat kumipyöräkärret	77
Lämpimiä kesäpäiviä Tikansaarella	78
Kuvagalleriaa kyläläisistä	80
Manerkka ja muuta murteella	87

SOTA- JA EVAKKOAJAT, UUSILLE ASUINSIJOILLE ASETTUMINEN

Sodan kynnyksellä 1939	88
Ensimmäisen evakkotaipaleen sijoituspitäjät	89
Ensimmäistä kertaa evakkoon	90
Lähdön järkytys	93
”Äiti vie miut kottiin”	94
Lääkintälotan evakkomatka	96
Pienestä vapaussodan siltavahdistä jatkosodan sankarivainajaksi	98
Takaisin Karjalaan 1941	100
Poikien kotiinpaluu	100
Venäläissotilaan rohkea uinti	102
Takaisin kotiin työntäyteiseen elämään	104
Koulun joulujuhlaa sodasta huolimatta	105
Tyttärille omat omenapuut	105
”Olihan siinä mejänkiin mökissä neljä nurkkaa”	106
Päreenvalossa uuteen alkuun	109
Porsas hyödynnettiin alusta loppuun	110
Sotapoikien tulo taloon enteili sotaa	112
Toinen evakkotaival alkoi kesäkuussa 1944	114
Mimmin voipurkki pelasti Elisenvaaran pommituksesta	115
Mannerheim-ristin ritariksi	118
Lehmät evakkotaipaleella	121

Ensiapua kaupan juoksupojalle	122
Taas sotaa pakoon	126
Uusille asuinsijoille	127
Sakkolan neliöt	128
”Nyt ne leivät palaa”	129
Evakkona Äänekoskella ja Pirkkalassa	130
Elämää Hervannanmaassa	133

KOTTILA

Kottilan kylä kuului Sakkolaan ja Vuokselaan	137
Noisniemeä kahden kunnan alueella	139
Koteista ensimmäiset maininnat vuodelta 1660	140
Neljä ensimmäistä sukupolvea Kotteja	152

KOTTILAN TALOT, ASUKKAAT JA ELÄMÄÄ

Kottilan asukkaat koti kodilta	154
Kottilan kylän kartta	155
Kottilan kontuvilla	156
Mummon kanssa Kottilassa	158
Evakkoon äijän turkkiin käärittynä	159
Takaisin kodin raunioille	159
Kotona Kottilassa	160
Pienenä tyttönä Kottilassa	162
Sotakoneen ääni kumisee mielessä	166

Kotipapin hevosen tappovirsi	168
Kotipappi saarnasi naisen kalsut kaulassa	168
Kuuliaistanssit – Kottilasta vai ei?	169
Ei ainakaan Haanpään käsialaa	169
Kuuliaiset Kottilassa	170

KOTISEUTUMATKAT JA NYKYPÄIVÄÄ

Luvaton seikkailumatka Pietarista Kiviniemeen	173
Matkat kotiseudulle	174
Jälleennäkemisen riemua	176
Tikansaari Seuralla on tapaaminen vuosittain	176
Viime vuosien näkymiä	
Tikansaarelta ja Kottilasta	178
Karjalaisia kädentaidonnäytteitä	187

LÄHDELUETTELO	192
---------------------	-----

Saatteeksi Tikansaaren ja Kottilan kyläkirjaan

Karjalan kannaksen ja kotien menetys on meille sieltä hädetyille unohtumaton vaikea asia. Rajojen avauduttua useimmat käyvät entisillä kotipaikoillaan kerta toisensa jälkeen. Samalla tutustutaan laajemminkin entiseen kotiseutuun ja koko Kannakseen. Ennen liikkuminen oli vaikeampaa. Tutuksi saattoi jäädä vain kotikylä ja lähiseutu.

Vanhat kirkonkirjat ja maakirjat valottavat menneisyyttä muutaman vuosisadan ajalta. Voi ainakin jossain määrin kuvitella, millaista elämä on silloin ollut ja ketä siellä on asunut. Ne kertovat meille läheisesti menetetyn Karjalan menneisyydestä.

Meille vielä elossa oleville, entisen Sakkolan pitäjän tikansaarelaisille ja kottilalaisille, kotikylän muisto on alati voimistuva kiinnostuksen kohde. Pitäjän historiategsista voimme lukea hyvinkin kattavasti koko kunnan sekä pääpiirteittäin myös kylien vaiheita. Yksittäisen kylän menneisyys alkaa kuitenkin elää vasta sen omien asukkaitten muistoista.

1930-luvun Tikansaari ja Kottila elävät yhä. Tämä vuosikymmen ja sen jälkeiset tapahtumat toimivat näiden muistelmien innoittajina. Me olimme silloin vielä lapsia. Vanhempamme, jotka olisivat voineet tämän kirjan paremmin tehdä, ovat nyt poissa joukostamme. Muistelmien kokoaminen on parhaimmillaankin kuin taikinatiinun kaapimista taikinan tähteistä.

Kasarmila toi Tikansaarelle monin tavoin elämää ja ihmisiä eri puolilta maata. Siksi se liittyy varsin kiinteästi kylän historiaan. Kirjan muistelmaosa perustuu enimmäkseen nykyisin elossa olevien kyläläisten kertomuksiin, valokuviin ja piirroksiin. Joitain vanhempia kirjoituksia on myös mukana. On mahdollista, että mukaan on tullut myös joitain pienempiä virheitä. Tarkoituksemme on antaa yleiskuva menneistä vaikeista ajoista oman käsityksemme mukaisesti.

Meitä on erityisesti kiinnostanut kylän syntyvaiheet ja asutus. Kylä oli pieni. Tavoitteena oli likimain kaikkien kylässä asuneiden nimien selvittäminen. Tikansaari Seura arkistoi ja kerää edelleen kaikkea kylää koskevaa tietoa.

Jatkosodan päättymisestä on kulunut jo yli kuusikymmentä vuotta. Kerromme myös evakkoon lähdöstä ja sopeutumisesta uusiin oloihin aina näihin päiviin asti. Tarkoituksemme on antaa jälkipolville perinnetietoa menetetystä kotikylästä ja elämäntavoista.

Kiitämme kaikkia, jotka auttaneet näiden muistelmien kokoamisessa ja toteuttamisessa.